

ॐ
संस्कृतभारती (उत्तरतमिलनाडु)
गीताशिक्षणकेन्द्रम्
परीक्षा – गीताप्रवेशः प्रथमपर्यायः (Sem 1) (January 2022)
अङ्काः – 60
उत्तरदीपिका

- 1) सन्धिं विभज्य सन्धिनाम लिखत । 6
क) कुं + ठितः	परसवर्णसन्धिः
ख) सु + आगतम्	यण्-सन्धिः
ग) क्षुधा + आर्ताः	सवर्णदीर्घसन्धिः
घ) मत् + शिरः	छत्वसन्धिः
ङ) पुरः + कारः	विसर्गसन्धिः (सकारः)
च) मनः + रथः	विसर्गसन्धिः (उत्वम्)
- 2) सन्धिं कृत्वा सन्धिनाम लिखत । 6
क) भावुकः	यान्तवान्तादेशः
ख) मुनी एतौ	प्रगृह्यप्रकृतिभावः
ग) सिंहो गर्जति	विसर्गसन्धिः उत्त्वम्, गुणसन्धिः
घ) विद्वाँल्लिखति	परसवर्णसन्धिः
ङ) मृन्मयम्	अनुनासिकसन्धिः
च) मुनिभिर्गम्यते	विसर्गसन्धिः रेफादेशः
- 3) रिक्तस्थानानि पूरयत 5
- अ. ई-कारः
आ. इत्
इ. पदम्
ई. मात्रा
उ. अयोगवाहानाम्
- 4) एतेषु वाक्येषु कुत्र णत्वप्राप्तिः भवेत् कुत्र न इति परिशील्य शुद्धं पदं लिखत । 4
१. ततः सर्वाणि मित्राणि पठनं कर्तुम् आरब्धवन्तः ।
२. प्रवचनस्य आरम्भः प्रभाषणेन अभवत् ।
३. संस्कृतस्य शिक्षणम् अनिवार्यमिति मन्यते ज्येष्ठानां सः गणः ।

४. केन प्रकारेण कर्म आचरणीयमिति गुरुः उपदिष्टवान् ।

5) साधु उत असाधु इति निर्दिशत

4

१. साधु
२. साधु
३. साधु
४. असाधु

6) आवरणे स्थितस्य प्रयोजककर्तुः साहाय्येन णिजन्तवाक्यानि लिखत

5

उदा – बालकः श्लोकं पठति । (भगिनी)
भगिनी बालकं श्लोकं पाठयति ।

१. अग्रजः अनुजं विषयं ज्ञापयति।
२. गुरुः शिष्यं नदीं दर्शयति।
३. वानराः वृक्षं कम्पयन्ति ।
४. अध्यापकः छात्रैः पत्रं लेखयति ।
५. स्नुषा शिशुना अन्नं खादयति ।

7) यथोदाहरणम् उचित-क्त-प्रत्ययान्तरूपेण रिक्तस्थानानि पूरयत ।

5

उदा – _____ (पठ्) कथायाः शीर्षकं किम्?
पठितायाः कथायाः शीर्षकं किम्?

१. भवता लिखितस्य ग्रन्थस्य प्रतिकृतिं ददातु ।
२. उपविष्टं शिशुं दृष्ट्वा माता मोदते ।
३. आगतेभ्यः अतिथिभ्यः जलं देयम् ।
४. वृक्षे स्थितेभ्यः वानरेभ्यः बालकः बिभेति ।
५. प्रदर्शितासु शाटिकासु रक्तवर्णा शाटिका शोभते ।

8) 'सति सप्तमी' प्रयोगेण वाक्यानि योजयत ।

5

१. प्रातः सूर्ये उदिते बालकः उत्थितवान् ।
२. गुरुषु आश्रमम् आगतेषु शिष्याः तूष्णीकाः अभवन् ।
३. देवतासु तुष्टासु मनुष्याः सन्तोषेण जीवन्ति ।

४. जनैः चोरेषु गृहीतेषु यजमानः आगतवान् ।
५. मातरि पत्रं पठितवत्यां सर्वे विषयं ज्ञातवन्तः ।

9) यथानिर्देशं रिक्तस्थानानि पूरयत ।

5

१. पाण्डवेषु भीमः बलिष्ठः।
२. सीतोर्मिलयोः ऊर्मिला यवीयसी।
३. द्वयोः दीर्घतरं दण्डं ददातु ।
४. तेषु चतुरतमं बालकम् आह्वयतु ।
५. द्वयोः कृशतरा महिला का?

10) यथानिर्देशं प्रयोगं कृत्वा वाक्यानि रचयत ।

5

१. पितरि पश्यति बालकः पतितवान् ।
२. बालिकया रोटिका खादिता ।
३. युवकः वृद्धम् उपवेशयति ।
४. मधुरगीते श्रुते मातरः सन्तुष्टाः अभवन् ।
५. नारीषु सीता गुणवत्तमा ।

11) मेलयत

5

१. प्रापयति	गत्यर्थकः
२. अनुजीर्णः	व्याप्तवान्
३. यः प्रेरितः	प्रयोज्यकर्ता
४. इष्टन्	अतिशयार्थः
५. आदयति	भक्षणार्थकः

12) गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तरं लिखत ।

5

१. अध्ययनं, स्वान्तःसुखं, लोकोपकारः च – एतानि श्रेष्ठानि कारणानि ।
२. अधिकतरम्
३.
४. लेखनवस्तु यदि ज्ञानस्वाभिमानादि-वर्धकं स्यात् तर्हि निश्चप्रचं तत् लेखनं, पुस्तकं वा श्रेष्ठतमम्
५. अधमान्युदाहरणानि